

IRVIN D. YALOM
și GINNY ELKIN

Cu fiecare zi mai aproape

O psihoterapie povestită
de ambii participanți

Traducere din engleză:
Smaranda Nistor

**Cu fiecare zi
mai aproape**

CUPRINS

9	Cuvânt înainte din partea editorului
12	Cuvântul înainte al doctorului Yalom
24	Cuvântul înainte al lui Ginny
33	Prima toamnă
83	O lungă primăvară
133	Vara
175	O iarnă pasageră
229	O ultimă primăvară
271	Cu fiecare zi mai aproape
316	Cuvântul de încheiere al doctorului Yalom
357	Cuvântul de încheiere al lui Ginny

Cuvânt înainte din partea editorului

ESTE ADEVĂRAT că literatura psihoterapiei numără deja multe cărți care relatează saga recuperării. De la începutul secolului încoace, tot mai mulți psihiatri au ales să publice istorii de caz ilustrative și ieșite din comun, și, ca să nu se lase mai prejos, tot mai mulți pacienți și-au prezentat și ei propriile variante retrospective. Această carte își datorează unicitatea faptului că traversează simultan cursul tratamentului atât din punctul de vedere al pacientului, cât și din cel al medicului, pe măsură ce ei evoluează printr-o delicată și dificilă relație cu semnificație personală pentru amândoi.

Cartea este urmarea unui experiment întreprins de soțul meu, dr. Irvin Yalom de la Universitatea Stanford, împreună cu una dintre pacientele lui, denumită de aici înainte Ginny. În toamna anului 1970, soțul meu a decis că nu este recomandabil ca Ginny să continue terapia de grup derulată până atunci cu el și cu un coterapeut, dat fiind că, de un an și jumătate, nu înregistrase practic niciun fel de progres în formatul acela, propunând ca ei să se vadă mai departe în formatul de terapie individuală. Pentru că una dintre problemele lui Ginny era „pana de inspirație“ (un neajuns grav, pentru cineva care aspiră să devină romancier), dr. Yalom a stipulat ca ea să plătească tratamentul sub forma unor relatări ale ședințelor de terapie desfășurate, lucru care, în mod evident, urma să constituie un stimulent pentru scris. În același timp, dr. Yalom a hotărât ca și el să țină o evidență

10 separată a ședințelor lor săptămânale, înțelegerea fiind ca el și Ginny să schimbe între ei aceste „rapoarte“ la intervale de șase luni, în speranța unui beneficiu terapeutic. Timp de doi ani, medicul și pacienta lui și-au notat astfel ceea ce își aminteau despre ora petrecută împreună, adăugând frecvent și gânduri apărute ulterior, interpretări, reacții afective și asocieri de idei pe care nu le exprimaseră ca atare în timpul ședinței de terapie.

Deși soțul meu nu discută aproape niciodată cu mine despre pacienții lui, am fost părtașă la unele dintre reflecțiile sale privind-o pe Ginny, atunci când el s-a gândit la această metodă de a o încuraja să scrie. Eu fiind profesoară de literatură, el știa că un asemenea proiect ar fi de un real interes pentru mine. I-am sugerat să păstreze cu grijă ambele seturi de relatări, până la sfârșitul terapiei, iar apoi să decidă dacă ele ar merita să fie aduse la cunoștința unui public mai larg. În sinea mea, m-am întrebat dacă nu cumva rapoartele postterapie ar putea constitui un material literar publicabil, având două personaje distincte și două stiluri literare identificabile ca atare, și nu cu mult deosebit de un roman epistolar.

Am citit, așadar, cu un interes deosebit manuscrisul rezultat, pentru prima oară doi ani mai târziu. Evaluarea mea entuziasată, precum și cea a unor persoane cu judecată mai puțin subiectivă, a reușit să-i determine pe autori să-l publicăm. Deși s-au impus anumite modificări, pentru a ascunde identitatea pacientei și pentru a adapta la nivelul publicului cititor transcrierile de pe bandă audio ale medicului, cuvintele rămân în esență cele din textele originale. Dramei simbiotice a psihoterapiei nu i-au fost adăugate niciun fel de considerații suplimentare sau evenimente fictive. În cazul relatărilor care-i aparțin medicului, nu s-a adăugat sau omis nici măcar o singură reflecție semnificativă —

cu excepția câtorva benzi înregistrate care, din nefericire, s-au pierdut iremediabil. În afară de câteva mici corecții stilistice realmente minore, relatările lui Ginny au rămas practic nemodificate.

La sugestia câtorva cititori, cărora manuscrisul li s-a părut greu de abordat fără un oarecare material explicativ, și a altora care își doreau foarte mult să afle ce s-a mai întâmplat cu Ginny după terapie, dr. Yalom și Ginny au scris fiecare câte o postfață, compusă la un an și jumătate după ultima lor întâlnire în scop terapeutic. Acestea vin realmente să completeze lucrurile cu informații și clarificări considerabile, atât de natură personală, cât și teoretică. Totuși, convingerea mea rămâne că porțiunea centrală a cărții poate fi citită ca un roman, ca o poveste despre două ființe umane care s-au întâlnit în intimitatea unui tête-à-tête psihiatric, iar acum vă îngăduie și dumneavoastră să le cunoașteți așa cum s-au cunoscut ele una pe cealaltă.

Marilyn Yalom
20 februarie 1974

Cuvântul înainte al doctorului Yalom

ÎNTOTDEAUNA mi se sfâșie ceva în suflet, când dau peste carnete vechi de programări, pline cu nume de pacienți pe jumătate uitați, alături de care am trăit experiențe dintre cele mai tandre. Așa mulți oameni, așa multe momente frumoase. Ce s-o mai fi ales de ei? Fișetele mele cu mai multe rânduri de dosare, mormanele mele de benzi audio adeseori mă duc cu gândul la un vast cimitir: vieți presate între coperti de dosare, voci prizoniere pe panglici electromagnetice, redându-și dramele mut și la nesfârșit. Faptul că trăiesc lângă aceste monumente mă umple de-un sentiment acut al efemerului. Chiar și când mă aflu absorbit de timpul prezent, simt spectrul decăderii cum pândește și așteaptă — o decădere care, în cele din urmă, va învinge experiența trăită și totuși, prin însuși caracterul ei inexorabil, îi conferă o anume pregnanță și splendoare. Dorința de a-mi relata experiența cu Ginny este una irezistibilă; mă incită prilejul de-a ține la distanță descompunerea, de-a prelungi viața scurtei noastre existențe împreună. E de nenumărate ori mai bine să știu că ea va dăinui în mintea cititorului mai degrabă, decât în depozitul abandonat al notițelor clinice necitite și al benzilor de magnetofon neascultate.

Povestea începe cu un telefon. O voce subțirică mi-a spus că o cheamă Ginny, că tocmai s-a mutat în California și că făcuse terapie timp de câteva luni cu o colegă de-a mea din Est, care o trimisese la mine. Întors recent după un an sabatic petrecut la

Londra, încă mai aveam suficient timp liber, așa că am programat o întâlnire cu Ginny două zile mai târziu.

M-am dus s-o iau din sala de așteptare și am condus-o pe coridor spre cabinetul meu. Mai încet decât mergeam eu, nu cred că s-ar fi putut; aidoma unei neveste orientale, ea venea cu pași neauziți în urma mea. Parcă alcătuită din bucăți împrumutate, care nu-i aparțineau, nimic din alcătuirea ei nu se potrivea cu nimic: părul, zâmbetul larg, vocea, mersul, puloverul, pantofii, totul părea aruncat grămadă la întâmplare, și totul — păr, mers, membre, blugi ponosiți, șosete soldățești, totul — părând gata să zboare în patru vânturi. Lăsând în urmă ce?, m-am întrebat. Poate doar zâmbetul larg. Nici pe departe frumoasă, oricum ai fi pus laolaltă părțile! Și totuși, curios de atrăgătoare. Nu știu cum, în doar câteva minute, a reușit să-mi dea de știre că puteam face orice cu ea și că se lăsa cu totul în mâinile mele. N-am avut nimic împotriva. La vremea aceea, nu părea o povară prea grea.

Ea a vorbit, și eu am aflat că are douăzeci și trei de ani, fiică a unei foste cântărețe de operă și a unui om de afaceri din Philadelphia. Avea o soră cu patru ani mai mică decât ea și un talent la scris. Venise în California pentru că fusese admisă, pe baza câtorva povestiri trimise, în cadrul unui program de compoziție literară creativă, cu durata de un an, la un colegiu din apropiere.

De ce căuta ajutor acum? A spus că avea nevoie să continue terapia pe care o începuse anul trecut și, de o manieră derutant nesistematică, mi-a relatat treptat marile ei dificultăți de viață. În plus față de acuzele ei explicite, eu am sesizat în cursul discuției și alte câteva domenii problematice majore.

Mai întâi, propriul autoportret — relatat repede și pe nerăsuflăte, cu ocazionale metafore șarmante întrerupând litania profundeii antipatii față de sine. E masochistă în tot și toate.

14 Toată viața și-a neglijat propriile nevoi și plăceri. Nu are pic de respect pentru sine. Se simte ca un spirit fără trup — un canar ciripitor care țopăie de pe un umăr pe altul, în timp ce ea pășește pe stradă alături de prietenele ei. Nu-și imaginează că alții ar putea fi interesați de ea, altfel decât ca de-o creatură eterică, fără consistență.

Nu are pic de siguranță de sine. „Trebuie să mă pregătesc dinainte, ca să fiu în prezența altor oameni. Plănuiesc ceea ce voi spune. Nu am niciun fel de simțăminte spontane — adică am, dar dintr-un soi de colivie. Ori de câte ori ies afară, mă simt înfricoșată și trebuie să mă pregătesc.” Nu-și recunoaște mânia, nici n-o exprimă. „Mi-e sufletul plin de milă pentru oameni. Sunt un clișeu ambulant: «Dacă nu ai nimic frumos de spus despre cineva, atunci mai bine să nu spui nimic.»” Își amintește să se fi înfuriat doar o singură dată, în toată existența ei de adultă: cu ani în urmă, a țipat la un coleg de serviciu care-o trata de sus, plin de insolență. După care nu s-a putut opri din tremurat ceasuri la rând. Nu are niciun fel de drepturi. Nu-i trece prin cap să se mânie. Este atât de complet absorbită de efortul de a-i face pe ceilalți s-o simpatizeze, încât nu se gândește niciodată să se întrebe dacă și ea îi simpatizează pe ei.

O mistuie disprețul de sine. O mică voce interioară o necăjește fără încetare. O clipă doar să uite de ea însăși și să-și trăiască existența spontan, că glăsciorul răutăcios o și readuce brutal în sicriul ei de sficiune. În cursul discuției noastre nu și-a putut îngădui nici măcar un singur simțământ de mândrie. Nici bine n-apucase să pomenească de programul de compoziție literară, că s-a și grăbit să-mi atragă atenția că doar lenea o făcuse să ajungă acolo; auzind de la prieteni de acest program, făcuse o cerere de admitere pur și simplu pentru că nu era nevoie de vreo altă

aplicație formală, decât să trimită niște povestiri pe care le scrisese cu doi ani în urmă. Bineînțeles, n-a comentat presupusa bună calitate a povestirilor în cauză. Producția ei literară se epuizase treptat, și acum se afla într-o serioasă pană de inspirație.

Toate problemele ei de existență cotidiană se reflectau și în relațiile ei cu bărbații. Deși își dorea cu disperare o relație de durată cu cineva, nu fusese niciodată în stare să rămână prea mult timp lângă un bărbat. La vârsta de douăzeci și unu de ani, sărise direct de la inocența sexuală nubilă, la raporturi sexuale cu mai mulți bărbați (n-avea niciun drept să spună „Nu!”), și se văita că se aruncase prin fereastra dormitorului, fără să mai treacă și prin anticamera amorurilor și alinturilor adolescente. Îi face plăcere apropierea fizică a unui bărbat, dar nu-și poate elibera impulsurile sexuale. A experimentat orgasmul, prin masturbare, dar răutăcioasa voce interioară are grijă ca, aproape de fiecare dată, să nu ajungă la orgasm în timpul unui raport sexual.

Ginny n-a pomenit decât rareori de tatăl ei, dar prezența mamei ei era foarte pregnantă. „Sunt palida reflexie a mamei mele”, a formulat ea ideea. Dintotdeauna au fost neobișnuit de apropiate. Ginny îi spunea totul mamei ei. Își amintește cum ea și mama ei obișnuiau să citească scrisorile de dragoste ale lui Ginny și să chicotească împreună. Ginny a fost de când se știe slăbuță fizic, avea multe aversiuni alimentare și timp de peste un an, în perioada preadolescentină, vomita înainte de micul dejun cu atâta regularitate, încât restul familiei ajunsese s-o considere parte din toaleta ei zilnică de dimineață. Întotdeauna a mâncat foarte mult, dar când era mică, nu putea înghiți decât cu mare dificultate. „Mâncam tot ce era în farfurie, dar la sfârșitul mesei mă trezeam că am toată mâncarea în gură. Și-atunci încercam să înghit totul dintr-o dată.”

Are niște coșmaruri oribile, în care este violată, de obicei, de o femeie, dar, uneori, și de un bărbat. Și încă un vis recurent: în care ea ba este un sân uriaș, de care se agață cârduri de oameni, ba se agață ea însăși de un sân gigantic. Cam cu vreo trei ani în urmă, a început să aibă vise înfricoșătoare, în care îi era greu să-și dea seama dacă e trează sau doarme. Simte că niște oameni se uită la ea prin fereastră și o ating; de îndată ce începe să simtă plăcere în urma atingerilor, aceasta se transformă în durere, ca și cum cineva ar trage-o cu brutalitate de sâni. Pe toată durata acestor vise, se aude o voce din depărtare, care-i reamintește că nimic din ceea ce se petrece nu-i aievea.

La sfârșitul orei de consultație, m-am simțit teribil de alarmat pentru Ginny. În ciuda multelor însușiri pozitive — un farmec discret, sensibilitate profundă, inteligență vie, un simț al ridicolului extrem de dezvoltat, un talent remarcabil pentru imagistica verbală — dădeam peste patologie oriunde mă întorceam: prea mult material primitiv, vise care estompau granița dintre fantezie și realitate, dar, mai presus de toate, o stranie nebulozitate, imprecizie difuză a „limitelor eului”. Părea să fie incomplet diferențiată de mama ei, și problemele ei alimentare sugerau o anemică și jalnică tentativă de eliberare. O percepeam ca simțindu-se prinsă în capcană, pe de o parte, între spaimele unei dependențe infantile care impuneau o renunțare la conștiința sinei separat — o stagnare permanentă — și, de pe alta, o asumare a autonomiei care, în absența unui sentiment profund al sinei, părea să fie goală de sens și insuportabil de solitară.

Rareori mă frământ peste măsură cu un diagnostic. Dar eram conștient că, din cauza estompării limitelor eului, a autismului, a onirismului, a inaccesibilității afectului ei, majoritatea clinicienilor i-ar pune o etichetă „schizoidă” sau, poate, „borderline”.

Îmi dădeam seama că suferă de tulburări grave și că terapia va fi de lungă durată și fără garanții. Mie mi se părea că deja este mult prea familiarizată cu propriul ei inconștient și că eu trebuie s-o călăuzesc spre realitate mai degrabă, decât s-o escortez într-un plonjon încă și mai adânc în lumea ei subterană. Eram grăbit la acea vreme să constituie un grup de terapie pe care studenții mei să-l observe în cadrul programului lor de formare profesională, și, dat fiind că avusesem rezultate bune, până atunci, cu terapia de grup în cazul pacienților având probleme similare cu ale lui Ginny, am decis să-i ofer un loc în cadrul grupului. Ea a acceptat recomandarea cam cu reticență; o atrăgea ideea să fie împreună cu alții, dar se temea că va deveni un copil printre cei din grup și că nu va putea niciodată să-și exprime gândurile intime. Temerea aceasta apare în mod tipic la cei care participă pentru prima oară la o terapie de grup și eu am asigurat-o că, pe măsură ce relațiile în cadrul grupului vor evolua, ea va putea să-și împărtășească sentimentele în fața celorlalți. Din nefericire, așa cum vom vedea, predicția ei în ce privește propriul comportament se va dovedi mult prea corectă.

Lăsând la o parte considerentul practic al dorinței mele de a găsi pacienți pentru un nou grup de terapie, aveam unele rezerve în a o trata pe Ginny la nivel individual. În particular, simțeam o anume neliniște față de profunzimea admirației ei pentru mine, care, ca un fel de mantie prefabricată, mi-a fost aruncată pe umeri de îndată ce a pășit în cabinetul meu. Să ne gândim doar la visul pe care-l avusese în noaptea dinaintea întâlnirii noastre. „Aveam o criză acută de diaree și un bărbat urma să-mi cumpere niște medicamente pe care era scris Rx, deci se dădeau numai pe rețetă. Eu îmi tot spuneam că ar trebui să iau Kaopectat, fiindcă-i mai ieftin, dar el voia să-mi cumpere cele

mai scumpe medicamente cu putință.” Parte din sentimentele ei pozitive față de mine își aveau originea în laudele pe care mi le adusese fosta ei terapeută, parte în titlul meu profesional, iar restul nu se știe de unde venea. Dar supraevaluarea era atât de extremă, încât bănuiam că se va dovedi un impediment în terapia individuală. Participarea la o terapie de grup, am raționat eu, îi va da lui Ginny posibilitatea să mă vadă prin ochii mai multor persoane. Mai mult decât atât, prezența unui coterapeut în cadrul grupului ar trebui să-i ofere ocazia să-și formeze o viziune mai echilibrată asupra mea.

În prima lună de terapie în grup, Ginny a avut rezultate foarte slabe. Noaptea, somnul îi era întrerupt de coșmaruri terifiante. De exemplu, a visat că avea dinții de sticlă și că gura i se umpluse de sânge. Un alt vis a reflectat sentimentele ei în privința faptului că trebuia să mă împartă cu restul grupului. „Zăceam cu fața în jos pe o plajă și am fost luată pe sus și dusă la un doctor care urma să mă opereze pe creier. Doi dintre membrii grupului îl țineau de mâini pe doctor și i le dirijau, așa încât el a ajuns să-mi taie o porțiune de creier pe care nu avusesse de gând s-o taie.” Într-un alt vis, mergea la o petrecere cu mine, unde ajungeam să ne rostogolim împreună prin iarbă, într-un joc cu tentă sexuală.

După prima lună, coterapeutul meu și cu mine am fost amândoi de părere că, pentru Ginny, nu era suficientă doar o ședință de grup pe săptămână și că se impune un adjuvant de terapie individuală, atât pentru a împiedica un plus de decompensare din partea lui Ginny, cât și pentru a o ajuta să depășească dificila etapă inițială a lucrului în grup. Ea și-a exprimat dorința de-a face cu mine terapie individuală, dar mie mi s-a părut că, a o vedea atât în grup, cât și individual, mai degrabă ar complica

lucrurile, decât să le faciliteze, drept care am îndrumat-o către alt psihiatru din cadrul clinicii noastre. Au făcut împreună terapie individuală vreo nouă luni, ea continuând să participe și la terapia de grup timp de aproximativ optsprezece luni. Terapeutul ei din terapia individuală a observat că Ginny era „asediată de înfricoșătoare fantezii sexuale masochiste și de procese mentale manifest schizofrenice borderline”. În cursul terapiei aplicate, el a încercat „să-i sprijine eul și să se concentreze pe testarea realității și pe distorsiunile din relațiile ei interpersonale”.

Ginny a participat cu religiozitate la terapia de grup, doar rareori lipsind de la câte-o ședință, cu toate că, după un an de zile, se mutase la San Francisco, ceea ce o obliga la o incomodă navetă cu mijloace de transport în comun. Deși, în tot acest timp, Ginny a beneficiat de suficient sprijin din partea grupului ca să devină stăpână pe situație, n-a reușit să facă niciun progres real. De fapt, puțini pacienți ar fi arătat perseverența de-a continua atâta vreme în cadrul grupului, cu așa puțin folos. Aveam motive să cred că Ginny a continuat terapia de grup în primul rând pentru a nu pierde contactul cu mine. A persistat în convingerea că eu, și poate că numai eu, aveam puterea de-a o ajuta. În repetate rânduri, terapeutii și membrii grupului au făcut această observație; în repetate rânduri au remarcat că Ginny se temea de schimbare, fiindcă orice progres ar fi însemnat să mă piardă pe mine. Numai rămânând blocată în starea ei de neajutorare, își putea asigura prezența mea. Dar nu se mișca în nicio direcție. Rămânea încordată, retrasă și adeseori necomunicativă în cadrul grupului. Pe ceilalți membri îi intriga; atunci când totuși vorbea, se arăta adeseori perspicace și le era de ajutor celorlalți. Unul dintre bărbații din grup s-a îndrăgostit până peste cap de ea, iar alții s-au întrecut în a-i atrage atenția. Dar dezghețul nu s-a pro-

20 dus nicicând: Ginny a rămas încremenită de spaimă și n-a fost niciodată capabilă să-și exprime liber sentimentele sau să interacționeze cu ceilalți.

Pe durata celor optsprezece luni cât Ginny a făcut parte din grup, am avut doi coterapeuți, ambii bărbați, fiecare rămânând cu grupul timp de aproximativ nouă luni. Observațiile lor despre Ginny s-au menținut într-o paralelă strânsă cu notele mele: „eterică... melancolică... amuzament superior, dar rușinat, față de tot ceea ce se petrece în jur... realitatea nu-i va capta niciodată pe deplin toată energia... O «prezență» în cadrul grupului... un transfer chinuit asupra dr. Yalom, care a rezistat tuturor eforturilor de interpretare... tot ce a făcut ea în cadrul grupului era considerat în lumina aprobării sau dezaprobării lui... alternând între a fi cineva care se arată extraordinar de sensibil și de receptiv la ceilalți, și cineva care pur și simplu nici măcar nu este acolo... un mister în cadrul grupului... o schizofrenică borderline, dar, cu toate acestea, nicio clipă nu s-a apropiat de frontiera psihozei... schizoidă... prea multă conștientizare a proceselor primare...”

Pe perioada terapiei de grup, Ginny a căutat alte metode prin care să scape din temnița de timiditate pe care și-o construise pentru sine. S-a dus frecvent la Centrul Esalen și la alte filiale locale ale unor centre de dezvoltare personală. Conducătorii acestor programe au conceput o serie de tehnici „fulger” bazate pe confruntare, menite s-o facă pe Ginny să se schimbe instantaneu: maratoane în pielea goală care să-i anihileze reținerea și tendința de-a se ascunde, tehnici psihodramatice și „karate psihologic” care să-i modifice sfîiciunea și lipsa de asertivitate, și stimulare vaginală cu un vibrator electric care să-i trezească la viață orgasmul somnolent. Degeaba! Ginny era o actriță desăvârșită și putea

să-și asume cu ușurință un alt rol pe scenă. Din păcate, o dată reprezentarea încheiată, se dezbrăca rapid de noul ei rol și părăsea teatrul înveșmântată în aceleași haine cu care venise.

Bursa primită de Ginny la colegiu a luat sfârșit, economiile i s-au terminat și a trebuit să-și găsească de lucru. Într-un final, o slujbă cu program parțial a provocat un conflict orar ireconciliabil cu programarea terapiei, și Ginny, după câteva agonice săptămâni de deliberare, a anunțat oficial că va fi nevoită să părăsească grupul. Aproximativ tot atunci, coterapeutul meu și cu mine ajunseserăm la concluzia că există puține șanse ca ea să aibă de câștigat din terapia de grup. M-am întâlnit cu ea ca să discutăm planurile de viitor. Era limpede că avea nevoie în continuare de terapie; cu toate că dobândise o stăpânire mai fermă a realității, visele monstruoase care-o trezeau noaptea se mai domoliseră, locuia cu un tânăr pe nume Karl (despre care vom auzi mai multe, ceva mai târziu) și își formase un mic cerc de prieteni, în continuare nu reușea să guste viața decât cu o prea mică parte din energia ei vitală. Demonul ei interior, un mic glăscior răutăcios, o chinuia fără încetare și ea continua să-și trăiască viața pe fondul unui orizont al groazei și al timidității. Relația ei cu Karl, cea mai intimă de care avusese parte vreodată, era în mod deosebit o sursă de tortură. Deși ținea din tot sufletul la el, era convinsă că sentimentele lui față de ea erau atât de condiționate, încât orice vorbă necugetată sau gest greșit interpretat ar putea înclina balanța în defavoarea ei. Ca urmare, micile plăceri casnice pe care le împărțea cu Karl nu-i aduceau decât prea puțină satisfacție.

M-am gândit s-o trimit pe Ginny la terapie individuală într-o clinică de stat din San Francisco (nu-și putea permite să frecventeze un terapeut la cabinetul său particular), dar multe îndoieli

22 nu-mi dădeau pace. Listele de așteptare erau lungi, terapeuții uneori lipsiți de experiență. Dar factorul irezistibil a fost că neștirbita credință a lui Ginny în mine venea să coluzioneze cu fantasma mea de mântuitor, convingându-mă că numai eu o puteam salva. Pe lângă toate acestea, am și-o latură foarte încăpățânată; detest să cedez și să recunosc că nu pot ajuta un pacient.

Așadar, nu m-am surprins deloc pe mine însumi, când am venit cu oferta de-a continua s-o tratez pe Ginny. Voiam totuși să sparg tiparul instalat. Mai mulți terapeuți eșuaseră în încercarea de-a o ajuta, așa că eu am căutat o abordare care să nu repete erorile celorlalți, și, în același timp, să-mi permită să exploatez în scopuri terapeutice intensul transfer pozitiv al lui Ginny asupra mea. Am descris în cuvântul de încheiere, destul de amănunțit, planul meu terapeutic și raționamentul teoretic de la baza abordării mele. Pentru moment, nu e nevoie să comentez decât pe seama unui singur aspect al acestei abordări: un temerar complot procedural care a avut ca rezultat paginile ce urmează. I-am cerut lui Ginny ca, în locul unei plăți financiare, să scrie un rezumat sincer al fiecărei ședințe de terapie, care să conțină nu numai reacțiile ei la ceea ce reieșea explicit din conversația noastră, ci și descrierea vieții subterane a orei petrecute împreună, o „notă de subsol” la propriu: toate gândurile și fantasmemele care n-au apucat nicicând să iasă la lumina schimbului verbal. Mă gândeam că ideea, din câte știam eu inovatoare în domeniul practicii psihoterapeutice, va fi una fericită; la ora respectivă, Ginny era atât de inertă, încât orice metodă care necesita efort și mișcare părea să merite încercată. Blocajul scriitoricesc total al lui Ginny, care-o priva de o sursă importantă a stimei de sine, făcea încă și mai atrăgătoare o procedură care impunea un efort obligatoriu de compoziție literară. (Întâmplător, acest plan nu

presupunerea niciun sacrificiu financiar personal din partea mea, dat fiind că primeam un salariu întreg de la Universitatea Stanford și orice sumă de bani câștigată din prestațiile mele clinice se vărsa în contul universității.)

Soției mele, fiind direct interesată de literatură și de procesul creator, i-am vorbit despre acest plan al meu, iar ea mi-a sugerat să pun și eu pe hârtie câteva impresii, aparte de cele medicale, în urma fiecărei ședințe de terapie cu Ginny. Ideea mi s-a părut inspirată, deși dintr-un cu totul alt motiv decât cel al soției mele: pe ea o interesa aspectul pur literar al demersului; eu, pe de altă parte, mă simțeam intrigat de un exercițiu potențial relevant al dezvoltării de sine. Ginny nu se putea dezvălui în fața mea sau a oricui altcuiva, într-o întâlnire față în față. Ea mă considera pe mine infailibil, atotștiutor, netulburat, perfect integrat. Mi-am imaginat-o trimițându-mi, într-o scrisoare dacă vreți, dorințele și sentimentele ei neexprimate față de mine. Mi-am imaginat-o citind propriile-mi mesaje personale și profund failibile. N-aveam de unde ști cu exactitate care vor fi efectele acestui exercițiu, dar eram convins că planul meu va elibera ceva foarte puternic.

Știam că impresiile noastre scrise se vor vedea inhibate, dacă eram conștienți că vor fi curând studiate de ochii celuilalt; așa-dar, am căzut de acord să nu ne citim reciproc notițele timp de câteva luni, secretara mea urmând să le păstreze pentru amândoi. Un cadru artificial? Forțat? Vom vedea. Știam că arena terapiei și a schimbării va fi dată de relația existentă între noi. Credeam cu tărie că, dacă vom putea într-o zi să înlocuim scrisorile cu vorbe rostite pe loc de fiecare către celălalt, dacă vom putea să relaționăm sincer ca doi oameni obișnuiți, atunci toate celelalte schimbări dorite vor urma de la sine.

Cuvântul înainte al lui Ginny

AM FOST o elevă de nota zece la liceu în New York. Deși eram creativă, era doar un aspect secundar al stării mai mult de buimăceală, de parcă mă izbise-n cap o timiditate-monstru. Am trecut prin pubertate cu ochii închiși și capul migrenat. Destul de devreme în existența mea studentă, m-am scos singură din circulația academică. Cu toate că-mi mai ieșea, ocazional, câte-o „chestie minunată”, nimic nu-mi plăcea mai mult decât să fiu un melc uman, un pui de somn făcută colac în aerul de-afară. Băieții mă înfricoșau și n-am avut niciun prieten. Puținele mele relații ulterioare au fost toate niște surprize. Ca parte din educația mea studentă, am petrecut ceva timp în Europa, lucrând și studiind și compilând un CV în domeniul teatrului, practic nimic mai mult decât anecdote și amici, nicidecum vreun progres. Ceea ce trecea drept bravadă nu era decât o formă de energie nervoasă și inerție. Mi-era frică să vin acasă.

După ce am absolvit colegiul, m-am întors la New York. Nu mi-am putut găsi o slujbă, de fapt, nu știam încotro s-o iau. Calificările mele picurau precum ceasul lui Dali, eu simțindu-mă tentată de toate și nimic. Printr-un noroc, am obținut o slujbă de educatoare pentru copii mici. În realitate, niciunul dintre copii (și nu erau decât vreo opt) nu era elev; erau suflete asemănătoare, și ce-am făcut acolo a fost să ne jucăm timp de un an.

La New York am urmat cursuri de actorie, unde am învățat cum să urlu, să respir și să citesc replici care să sune de parcă ar fi fost conectate la un flux sangvin adevărat. Se simțea însă o nemișcare

în viața mea, oricât m-aș fi repezit încolo și-ncoace printre ore de curs și prieteni.

Chiar și atunci când habar n-aveam ce fac, zâmbeam mereu. Un prieten, simțindu-se de parcă i-ar fi pus Dumnezeu mâna în cap a zis: „Ce atâta fericire pe capul tău?” De fapt, cu cei câțiva minunați prieteni ai mei (dintotdeauna i-am avut), puteam să fiu fericită; defectele mele nu păreau decât diversiuni minore, comparativ cu cât de naturală și de simplă era viața. Totuși rânjetul meu era sufocant. Mintea mi-era plină de larva unui carusel de cuvinte, rotindu-se constant în jurul dispozițiilor și al aromelor, doar când și când lăsându-se să cadă în vocea mea sau pe hârtie. Nu-mi ieșea prea bine, când venea vorba de realități concrete.

Locuiam singură la New York. Contactul meu cu lumea din afară, exceptând cursurile și scrisorile, era unul minimal. Am început pentru prima oară să mă masturbez și mi s-a părut înfricoșător, doar pentru că era ceva intim care se întâmpla în viața mea. Transparența spaimelor și fericirii mele mă făcuse dintotdeauna să mă simt ușoară și prostuță. Un prieten zicea: „Citesc în tine ca-ntr-o carte deschisă”. Eram un fel de Puck, cineva care n-are nevoie de nicio responsabilitate; care n-a făcut vreodată ceva mai serios decât să vomite. Și brusc, am început să mă port altfel. Am început rapid să mă scufund în terapie.

Terapeutul era o femeie și în primele cinci luni petrecute împreună, de două ori pe săptămână, a încercat să-mi facă rânjetul să dispară. Era convinsă că întregul meu obiectiv în terapie consta în a o determina pe ea să mă placă. În timpul ședințelor, bătea monedă pe relația cu părinții mei. Care dintotdeauna fusese ridicol de iubitoare și deschisă și ironică.

Mi-a fost frică în terapie, fiindcă eram sigură că există vreun secret groaznic pe care mintea mea mi-l ascunde. Vreo explicație

26 a motivului pentru care îmi simțeam viața ca pe-o tăbliță de-aceea „magică”, pe care copiii desenează cu un bețișor: când netezești hârtia de sub suprafața din plastic a tăbliței, omuleții zâmbitori și mâzgălele se șterg fără să mai lase nicio urmă. La vremea aceea, oricât de multe aș fi făcut, oricât de mulți prieteni buni aș fi iubit, depindeam de alții să-mi dea cadrul existențial și pulsul. Eram în același timp plină de însuflețire și moartă. Aveam nevoie de impulsul lor; nu puteam niciodată să mă pornesc singură. Și memoria mea era în cea mai mare parte ucigătoare și disprețuitoare.

Făceam progrese în terapie, până la punctul în care eu și sentimentele mele ajunseserăm să stăm în același fotoliu de piele. Pe urmă, o situație neobișnuită mi-a schimbat viața sau, cel puțin, locul unde trăiam. Un capriciu de moment mă făcuse să aplic pentru un program de compoziție literară în California și am fost admisă. Terapeuta mea de la New York nu s-a arătat încântată de veste; de fapt, a fost împotriva plecării mele. A spus că sunt blocată, că nu-mi asum nicio responsabilitate pentru viața mea și că nicio bursă din lume nu va putea să mă scoată din această situație. Dar nu puteam să fac pe adulta în privința asta și să le scriu celor care-mi acordaseră bursa: „Vă rog să-mi mai amânați puțin miraculosul stipendiu, până reușesc eu să-mi găsesc emoțiile și să mă simt încrezătoare în mine și umană.” Nu, la fel ca în toate celelalte privințe, am dat buzna în noul mediu, deși mi-era teamă că terapeuta mea avea dreptate și că nu făceam altceva decât să plec exact la început, riscându-mi viața pentru un an de soare garantat. Dar nu puteam refuza experiența, din moment ce era tocmai alibiul meu, fundalul meu pentru capacitatea de-a simți, modul de-a gândi, de-a mă mișca. Întotdeauna viziunea scenică mai degrabă, decât traseul serios, atent gândit.

Terapeuta mea și-a dat până la urmă binecuvântarea, convinsă că puteam obține un ajutor de cea mai bună calitate din partea unui psihiatru din California pe care ea îl cunoștea. Am părăsit New York-ul, și, ca de fiecare dată, plecarea îmi dădea fiori. Indiferent câte lucruri prețioase ai lăsat în urmă, tot îți rămân ochii, și energia, și, chiar înainte să plec, rânjetul, ca o siglă permanentă, a revenit, odată cu senzația îmbătătoare pe care ți-o dă ieșirea. Am pus pariu că alambicul psihologic mă va aștepta în continuare, odată ajunsă în California, și că nu va trebui s-o iau de la zero, ca un copil-vedetă.

Grație efortului intens și eroic pe care-l investisem la New York în actorie, terapie și însingurare, am reușit să ajung în California cu toate sentimentele mele limitate și vătuite în continuare intacte. A fost o perioadă magnifică din viața mea, pentru că aveam un viitor asigurat, plus niciun bărbat pe care eu să trebuiască să mă străduiesc din greu să-l ating și care să mă judece. Din colegiu nu mai avusesem un prieten constant. Am găsit o căsuță în stil rustic, cu un portocal în față; nici măcar nu mi-a trecut prin cap să culeg portocalele din el, până ce un prieten mi-a spus că am voie. Am înlocuit actoria cu tenisul de câmp. Și mi-am realizat cota uzuală de o prietenă minunată. La cursul de la colegiu m-am descurcat onorabil, deși m-am purtat ca o ingenuă.

Am trecut de la un terapeut la altul, venind de la New York la Mountain View.

Într-o stare de spirit șovăitoare, ascuțindu-mi dinții cu Cehov, Jacques Brel și alte tristeți dulci-acrișoare, m-am dus să-l întâlnesc prima oară pe dl dr. Yalom. Așteptările, care reprezintă o parte importantă din povara mea, erau mari, dat fiind că fusese recomandat de terapeuta mea de la New York. Când am intrat în cabinetul lui, vulnerabilă și călduță, probabil că și cineva ca Bela

28 Lugosi ar fi reușit să-mi sucească mințile, deși mă îndoiesc. Dr. Yalom era deosebit.

Din chiar acea primă întrevvedere cu el, sufletul meu și-a pierdut capul. Puteam vorbi fără ocolișuri; puteam să plâng, puteam cere ajutor fără să mă rușinez. Nu exista niciun fel de recriminări, așteptând să mă escorteze spre casă. Toate întrebările lui au părut să pătrundă prin talmeș-balmeșul creierului meu. Intrând în cabinetul lui, părea că aveam permisiunea de-a fi eu însămi. Am avut încredere în dr. Yalom. Era evreu — și, în acea zi, la fel am fost și eu. Părea familiar și natural, fără a fi un fel de Moș Crăciun psihiatru.

Dr. Yalom mi-a sugerat să iau parte la terapia de grup pe care o conducea el împreună cu alt doctor. A fost de parcă m-aș fi înscris la alt curs decât cel pe care-l doream — eu voiam Poezie și Religie, în vizite individuale, și, când colo, m-am ales cu bridge pentru începători (și fără o ciocolată caldă). M-a trimis la coliderul grupului. În discuția mea preliminară cu celălalt doctor n-au fost nici lacrimi, nici adevăruri, doar subtextul respirației de pe o bandă audio impersonală.

Terapia de grup e grea de tot. Mai ales dacă intră în joc multă inerție, așa cum a fost la noi. Grupul de vreo șapte pacienți, plus cei doi doctori, se reunea în jurul unei mese rotunde, deasupra căreia atârna din tavan un microfon; într-o parte, era un perete de oglinzi, ca o pânză de păianjen din sticlă în care fața mea se tot surprindea din când în când, uitându-se la ea însăși. De cealaltă parte a oglinzilor, stătea un grup de medici rezidenți, care se uitau la noi. Chiar nu m-a deranjat deloc. Deși sunt timidă, am și puțin exhibiționism în mine, deci, în consecință, m-am dat de o parte pe mine și am „jucat” o Ofelie împăiată. Masa și scaunul te puneau într-o postură din care era greu să-ți dai drumul.

Mulți dintre noi aveam aceleași probleme — o incapacitate de-a simți, mânie necristalizată, necazuri în dragoste. Au existat câteva zile miraculoase, când unul sau altul dintre noi lua foc și se întâmpla ceva. Dar limitele de timp, de ambele părți ale duratei de o oră și jumătate a ședinței, inhibau de obicei orice progres brusc și important. Și până săptămâna următoare, recăzuserăm în psiho-rigiditatea noastră cadaverică uzuală. (Ar trebui să vorbesc numai pentru mine. Alții chiar au fost ajutați foarte mult.) În cadrul grupului era distractiv să ne împărtășim problemele, dar soluții nu găseam decât rareori. Am devenit prieteni; nu ne atingeam nicio dată fizic (ceea ce practic constituie un dat de la sine înțeles, în California). Spre final am ieșit să mâncăm pizza cu de toate peste. Mi-a plăcut de dl dr. Yalom ca lider al grupului, deși deveneam tot mai distantă și indirectă, abia interacționând cu el când și când, altfel decât vizual. Parte din problema mea era, ca de obicei, că nu luam niciun fel de decizii în viața mea personală, ci pluteam în derivă, dusă de prezență și prieteni. Nu reușeam de fapt să-mi țin capul sus. (Am făcut timp de câteva luni și terapie individuală, în paralel cu cea de grup. Cu un doctor tânăr. Avusesem niște vise oribile, și dl dr. Yalom sugerase terapia individuală.)

Începeam din nou să mă simt fără viață și ostentativă, așa că am căutat respirație artificială în grupuri de întâlnire care să fie din partea locului. Acestea se țineau în decorul de pădure luxuriantă al unor case particulare — pe covorașe, pe rogojini, în băi japoneze, la miezul nopții. Mi-a plăcut mediul social chiar mai mult decât conținutul întâlnirilor. Fizicieni, dansatoare, oameni de vârstă mijlocie, boxeri, își făceau apariția cu aptitudinile și problemele lor. Vezi reflectoare de scenă, îl auzi pe Bob Dylan îndrumându-te din boxele unui turn stereo, *știi* că se întâmplă ceva, dar nu îți dai seama ce.

Această formă de teatru în care sufletul tău dă probă de rol mă atrăgea. Erau lacrimi, și țipete, și râs, și tăcere — totul energizant. Frica, lovituri adevărate peste spate și amiciții ieșeau clătînându-se din mocirla miezului de noapte. Căsnicii se destrămau în fața ochilor tăi; se desființau slujbe de oameni cu responsabilitate. M-am înscris bucuroasă pentru aceste zile ale judecății și reînvierii, dat fiind că nu mai avusesem parte în viața mea de așa ceva.

Uneori însă, ești numai doborât la pământ, fără să te tragă nimeni în sus și să te salveze. Se presupunea că ești capabil să urmezi un anumit ritm ritual și o cadență, de la frică și panică, la înțelegere răcnită, la confesiune și ovație. Iar dacă asta nu se-ntâmplă, se presupunea că ești capabil să spui: „Ei da, sunt o găgăuță, sunt fără speranță, și ce dacă? O să merg mai departe, de-aici de unde sunt”, și să scapi prin dans de crampele din burtă.

În cele din urmă însă, mi-am dat seama că stau călare pe două mântuiri opuse: terapia de grup înțepenită, solidă, înceată, constantă și răbdătoare, care era exact ca viața mea; și carnavalurile medievale din mintea și inima psihodramelor. Știam că dl dr. Yalom dezaproba participarea mea la grupurile de întâlnire, în particular cu referire la un anume lider de grup, care era inspirat și sclipitor, dar fără nicio altă calificare decât magia. Nu mi-am ales de fapt nicio clipă partea de care să fiu, ci am continuat ambele forme de terapie, micșorându-mă tot timpul. Până la urmă, în terapia de grup am ajuns să mă simt de parcă-mi târam coconul după mine înăuntru și-l legam de scaun în fiecare săptămână, rezistând timp de un ceas și jumătate, după care plecam. Refuzând să mă nasc.

Mă umflasem ca o gogoasă de la numeroasele luni de terapie de grup, dar nu făceam nicio mișcare ca să ies din această situație. Aveam o existență fericită, dar, ca de obicei, mă simțeam cumva submersată și încețoșată. Prin mijlocirea prietenilor am cunos-

cut un băiat pe nume Karl, care era inteligent și dinamic. Avea firma lui de distribuție de cărți, cu care l-am ajutat, fără să învăț noi aptitudini, dar reușind să-l manipulez cu glumele mele și pe mine să mă stârnesc pe dinăuntru. La început totuși, n-am fost atrasă în mod firesc de el, ceea ce m-a îngrijorat. Avea ceva în priviri care mi se părea puțin cam sălbatic și străin. Dar îmi plăcea să fiu cu el, chiar dacă aveam unele dubii, pentru că, spre deosebire de cei câțiva alți iubiți ai mei, după Karl nu mi-am pierdut capul pe loc, nu era cineva pe care să-l fi ales de departe.

După câteva săptămâni fantastice de hârjoneală, ne-am instalat în rutina unei nonșalanțe suportabile. Într-o zi, aproape ca din întâmplare, el mi-a pomenit de un apartament unde am putea locui împreună, așa că m-am mutat din Mountain View în oraș. Karl a spus odată, ținându-mă în brațe, că i-am umanizat viața, dar nu era în firea lui să facă multe declarații de dragoste.

Am început să trăim împreună, fără dificultate și simțindu-ne bine. A fost începutul vieții noastre împreună și existau destui muguri verzi: filme, cărți, plimbări, discuții, îmbrățișări, mese luate împreună, prieteni pe care să ni-i facem comuni și alții la care să renunțăm. Țin minte că mi-am făcut un examen medical gratuit și cei de la clinică au scris pe raport: „Persoană de sex feminin și rasă albă, douăzeci și cinci de ani, în perfectă stare de sănătate.”

Renunțasem deja la psihodramă, iar terapia de grup nu mai era decât un obicei la care nu îndrăzneam să renunț. Așteptam, ca de obicei, să văd ce se va întâmpla în cadrul terapiei mai degrabă, decât să-mi decid singură soarta. Într-o zi, dr. Yalom m-a sunat și m-a întrebat dacă mi-ar plăcea să fac terapie privată, pe gratis, cu el, cu condiția ca amândoi să scriem despre asta după fiecare ședință. A fost unul dintre acele telefoane minunate, venite complet pe neașteptate, la care sunt eu susceptibilă. Am spus da, copleșită de bucurie.

32 Atunci când am început terapia ca pacientă particulară cu dr. Yalom, trecuseră doi ani de la prima mea discuție fertilă cu el. Înlocuisem actoria cu tenisul de câmp, căutatul cuiva cu viața alături de cineva, experiența directă a singurătății cu încercarea de-a mi-o aminti. Pe dinăuntru, aveam sentimentul că lipsisem de la întâlnirea cu problemele mele, și că ele mă vor aștepta, toate, să mă împresoare la adăpostul întunericului, într-o noapte. Vocile critice, cum ar fi terapeuta mea și iubirile de la New York, pe care le purtam după mine, ar fi spus că era muncă grea de făcut. Că reușisem mult prea ușor, fără s-o merit, iar despre Karl, care începuse să mă strige „puiule”, că de fapt nici nu știe cum mă cheamă. Am încercat să-l determin să-mi spună pe nume — Ginny — și, de câte ori o făcea, viața mea curgea năvalnic. Uneori însă, din respect pentru coama mea blondă și nervii mei, îmi zice Panicarda de Aur.

Optsprezece luni de hibernare în terapia de grup mă lăsaseră groggy și murdară. Am început terapia particulară doar cu vagi neliniști.

I

Prima toamnă

(9 octombrie — 9 decembrie)

9 octombrie

DR. YALOM

GINNY a apărut astăzi în ceea ce pentru ea este o stare relativ bună. Îmbrăcămintea nu se vede să-i fie peticită, părul ei se prea poate să fi fost periat, fața îi pare mai puțin descompusă și de departe mai concentrată. Cu o oarecare stângăcie, mi-a explicat că sugestia mea ca ea să plătească ședințele de terapie cu rezumate scrise, în loc de bani, i-a dat o nouă perspectivă în viață. La început s-a simțit în al nouălea cer, dar, pe urmă, a reușit să-și rezeze scurt optimismul, făcând glume sarcastice pe seama propriei persoane în fața altora. Întrebată ce fel de glume sarcastice au fost acelea, a spus că voi publica probabil rezumatele noastre sub titlul de „interviuri cu o pacientă catatonică ambulantă”. Dorind să clarific aranjamentul nostru, am asigurat-o că tot ceea ce vom scrie noi va reprezenta un bun în proprietate comună și că, dacă va fi să publicăm ceva vreodată, o vom face împreună. I-am spus că era oricum prematur, și un lucru la care nu prea mă gândisem, de fapt (o minciună, dat fiind că mi-au trecut deja prin cap fantezii despre publicarea acestui material într-o zi.)

Apoi am încercat să concentrez puțin lucrurile, existând altfel riscul de-a rătăci la nesfârșit în pâcla ce caracterizează atât de bine timpul petrecut cu Ginny. Asupra căror lucruri voia ea să acționeze în cadrul terapiei cu mine? Unde spera ea „să ajungă”? Ea a răspuns prin a-și descrie viața din prezent ca fiind goală și fără sens, în general; problema cea mai presantă ar fi dificultatea pe care o întâmpină cu sexul. Eu am îndemnat-o să fie mai explicită și mi-a descris cum nu reușește niciodată să-și dea voie

36 să se descarce, exact în momentul când simte că e pe punctul de-a avea un orgasm. Cu cât vorbea, cu atât atingea mai multe coarde din mintea mea, relativ la unele conversații avute recent cu Viktor Frankl (un renumit exponent al analizei existențiale). Stă prea mult să se gândească la sex, exact în timp ce-l face, și întrebându-se cum ar putea să-l atingă, așa încât își inhibă orice spontaneitate posibilă. M-am gândit la modalități prin care aș putea-o ajuta să nu mai reflecteze asupra ei însăși — să se „de-reflecteze” —, oprindu-mă în final la cam stângaciul „dacă ar fi să existe vreun mod prin care să te de-reflectezi”. Situația ei îmi amintea de miriapodul acela dintr-o cărticică pentru copii, care, rugat să aibă grijă cum pășește, nu mai este în stare să-și controleze cele o sută de perechi de picioare.

Când am întrebat-o ce fel de zi a avut, Ginny a vorbit despre cât de pustiu îi este timpul, începând cu vidul scrisului de dimineață, care conduce la vidul din restul zilei. M-am întrebat, cu ea, de ce îi este scrisul atât de lipsit de substanță și ce anume îi dă ei un sens în viață. Alte nuanțe de Viktor Frankl! Atât de des, în ultima vreme, lecturi recente sau conversații cu alți terapeuți se strecoară în terapia mea, ceea ce mă face să mă simt ca un cameleon, lipsit de culoare proprie.

Mai târziu, s-a întâmplat din nou același lucru. Am comentat că toată viața ei se desfășoară pe muzica abia auzită, de fundal, a abnegației de sine. Era aici un ecou din ce-mi spusese odată un analist din școala kleiniană*, cu ani în urmă, când mă gândeam să fac o analiză cu el: că analiza se va desfășura pe muzica de fundal a scepticismului meu privind poziția lui teoretică.

Cu o voce subțire ca un firicel, Ginny a continuat să se prezinte pe sine ca pe-o persoană căreia îi lipsește și propulsia, și direc-

* O școală analitică fondată la Londra pe baza învățăturilor Melaniei Klein. (N. a.)

ția. E atrasă de zădărnicie ca de-un magnet, o sugere pe toată și-o scuipă apoi în fața mea. Ai zice că în viața ei nu există nimic altceva decât nimicnicie. De exemplu, mi-a povestit cum a trimis câteva schițe la revista *Mademoiselle* și a primit o scrisoare încurajatoare de la editor. Eu întrebând-o când a primit scrisoarea, ea a spus că abia în urmă cu câteva zile; am remarcat că, judecând după tonul apatic al vocii ei, putea foarte bine să se fi întâmplat cu ani în urmă. La fel e și când vorbește despre Eve, o prietenă foarte bună de-a ei, sau despre Karl, iubitul cu care locuiește. Există un mic demon în Ginny, care-i răpește sensul și plăcerea din tot ceea ce face. În același timp, are tendința să se observe pe sine și să-și romantizeze în notă tragică situația dificilă. Flirtează, cred, cu o viziune despre ea însăși ca o Virginia Woolf, care într-o zi, își va umple buzunarele cu pietre și va intra în ocean.

Așteptările pe care le are de la mine sunt atât de nerealiste, mă vede într-un mod atât de idealizat, încât mă simt descurajat, câteodată lipsit de orice speranță că voi ajunge vreodată să intru realmente în contact cu ea. Mă întreb dacă nu cumva o exploatez, cerându-i să scrie aceste rezumate. Poate că da. Raționalizez situația spunând că măcar așa o forțez să scrie, și chiar am convingerea că, peste șase luni, când vom face schimb de notițe, va ieși ceva bun de aici. În lipsă de altceva, măcar Ginny va fi obligată să înceapă să mă vadă cu alți ochi.

9 octombrie

GINNY

TREBUIE să existe și-un alt mod de-a povesti despre ședința de terapie, fără a repeta exact ce s-a întâmplat și-a ne fascina pe mine